

22 MAJ 1981

l.k.

1979/1130/0400-14

Indenrigsministeriet har dags dato tilskrevet Karlebo byråd således:

"I skrivelse af 26. november 1979 (j.nr. 17-2-34) har byrådet under henvisning til § 47, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse indbragt tilsynsrådet for Frederiksborg amts afgørelse af 24. oktober 1979 for indenrigsministeren.

Tilsynsrådet pålægger bl.a. ved den nævnte afgørelse i henhold til styrelseslovens § 61, stk. 2, byrådet at foranledige, at et beløb på 10 pct. af 44.299,66 kr. indbetales til kommunekassen af de for beslutningen på Karlebo kommunes økonomiudvalgsmøde den 8. september 1976 ansvarlige byrådsmedlemmer, som hæfter solidarisk for indbetalingen. De 44.299,66 kr. udgør det beløb, som økonomiudvalget på sit møde den 8. september 1976 vedtog at afskrive (ikke at opkræve), anset at der var tale om forfalden forpagtningsafgift for perioden 1. april - 31. oktober 1974, for hvilken perioden der af forpagteren af "Lyngbaksgård" kun var erlagt et á conto beløb, stort 12.000 kr.

Karlebo byråd anfører i sin skrivelse af 26. november 1979, at man finder "det ganske urimeligt, at et fejlskøn, der er meget vanskeligt at konstatere, bliver benyttet til af præventive grunde at ramme de implicerede byrådsmedlemmer nævnte bødestraf."

Indenrigsministeriet anmodede den 25. januar 1980 tilsynsrådet for Frederiksborg amt om en udtalelse, idet man særlig ønskede at få belyst sammenhængen mellem de i sagen foreliggende kontrakters betalingsterminer og den rent faktisk stedfundne betaling af forpagtningsafgift med henblik på en afklaring af, hvornår tabet for kommunekassen var opstået.

I sin udtalelse af 11. marts 1980 henholder tilsynsrådet sig til sin afgørelse af 24. oktober 1979. Tilsynsrådet gør som sin opfattelse gældende, at tabet for kommunekassen er opstået i forbindelse med byrådets skrivelse af 16. september 1976, i hvilken skrivelse byrådet henviser til, at den forfaldne forpagtningsafgift for en nærmere angiven forpagtningsperiode ikke vil blive opkrævet, samtidig med at byrådet i skrivelsen nærmere redegør for betalingstidspunkterne for de resterende perioder frem til kontraktens udløb den 31. oktober 1979.

Det fremgår af sagen, at forpagtningsafgiften i henhold til oprindelig kontrakt blev beregnet for perioden 1. marts - 28. februar med betaling pr. 11. juni, 11. december og endelig afregning 1. april, at det ved et tillæg (tillæg II) i 1972 blev aftalt, at kontrakten kan opsiges med et halvt års varseltil en 1. november, at opsigelse siden skete til den 1. november 1974, og at det ved et nyt tillæg (tillæg III) i 1974 blev aftalt, at kontrakten skulle gælde fra 1. november 1974 - 1. november 1979 med betaling pr. 1. oktober og 1. april.

I denne anledning skal man meddele, at indenrigsministeriet er anigt med tilsynsrådet for Frederiksborg amt 1, at der ved den måde, hvorpå forpagtningsforholdet vedrørende "Lyngbæksgård" er blevet administreret, er blevet påført kommunekassen et tab. Man er desuden enig at det som forudsat i tilsynsrådets afgørelse er økonomiudvalget, som efter det oplyste ifølge gældende kompetencefordelingsregler administrerer kommunens forpagtningsforhold, der er ansvarlig for det opståede tab. Sagens oplysninger og det hændelsesforløb, som kan fastlægges herudfra, giver indenrigsministeriet grundlag for at antage, at økonomiudvalget ikke har sikret sig det fornødne beslutningsgrundlag, før det traf sine beslutninger vedrørende det omhandlede forpagtningsforhold, samt at økonomiudvalget ikke løbende har ført et forsvarligt tilsyn med forvaltningens dispositioner i denne henseende med henblik på at sikre sig, at kommunekassen ikke led tab.

Indenrigsministeriet har til grund for denne vurdering lagt følgende opfattelse af hændelsesforløbet og sagens øvrige omstændigheder: Da de hidtidige forpagtningsaftaler blev opsagt, og ny forpagtningskontrakt indgået vedrørende "Lyngbæksgård" i foråret 1974, blev der - anset at der var anledning dertil - hverken af økonomiudvalget selv eller af administrationen på dettes vegne taget klar stilling til, hvorledes betalingsterminerne efter de to kontrakter (tillæg II og III) skulle forholde sig til hinanden.

Den heraf følgende uklarhed vedrørende betalingsterminerne for forpagtningsafgiften blev først taget op overfor forpagteren i foråret 1976, uanset at der allerede den 11. juni 1974 skulle have været betalt 12.000 kr. efter ordlyden af den hidtidige kontrakt (tillæg II).

Da der i 1976 som følge af manglende betaling fra forpagterens side skulle tages stilling til uklarheden omkring betalingsterminerne for forpagtningsafgiften efter den hidtidige kontrakt (tillæg II) accepteredes forpagterens synspunkt om, at han ville komme til at betale 2 gange af samme høst, dersom han betalte den af kommunen krævede forpagt-

ningsafgift for perioden 1. marts 1974 - 1. november 1974 i henhold til den hidtidige kontrakt (tillæg II). Det burde efter indenrigsministeriets opfattelse have stået såvel økonomiudvalget som forvaltningen klart, at en accept af dette synspunkt forudsatte, at der måtte tages stilling til forståelsen af den indbyrdes sammenhæng mellem de foreliggende kontraktstillæg.

Isoleret betragtet skulle der efter den hidtidige kontrakt (tillæg II) være betalt forpagtningsafgift for perioden 1. marts 1974 - 28. februar 1975 (høsten 1974), eller ialt 82.088,82 kr. Et afkald på betaling af dette beløb måtte, henset til den anførte begrundelse (at der ikke skulle betales 2 gange af samme høst) naturligt føre til, at kommunen over for forpagteren stillede krav om, at tillæg III blev forstået i overensstemmelse hermed.

Isoleret betragtet skulle der efter tillæg III, der vedrørte brugen af jorden i 5 års-perioden 1. november 1974 - 1. november 1979, betales halvårligt den 1. april og den 1. oktober. Når man i overensstemmelse med "høstbetragtningen" accepterede, at de første to betalinger efter tillæg III (1. april 1975 og 1. oktober 1975) vedrørte betaling for høsten 1974, måtte heraf følge enten at brugen af jorden måtte ophøre med udgangen af høståret 1978, således at der skulle betales 10 terminer, eller at de sidste betalingsterminer efter tillæg III måtte fastsættes til den 1. april 1980 og 1. oktober 1980, svarende til betaling for høsten 1979, uanset at der herefter skulle betales 12 terminer for en aftalt forpagtningsperiode på kun 5 år.

Økonomiudvalgets beslutning på mødet den 8. september 1976 blev truffet på grundlag af forvaltningens notat, hvori det hedder: "Under hensyn til at forpagteren har betalt forpagtningsafgift af høsten 1974, henstilles det, at kommunens tilgodehavende, stort kr. 44.299,66, ikke opkræves." Ved den efterfølgende skrivelse af 16. september 1976, hvori meddelelse blev givet om, at de 44.299,66 kr. ikke ville blive opkrævet, blev de sidste betalingsterminer efter tillæg III fastlagt i strid med den "høstbetragtning", som var anført som begrundelse for indstillingen i ovennævnte notat. Det er på denne baggrund, at indenrigsministeriet antager, at der på kommunekassens vegne blev truffet dispositioner, hvorved kommunekassen gav afkald på betaling af forpagtningsafgift, som kommunen var berettiget til at kræve betalt.

Under hensyn til at der efter tillæg III alene er betalt 10 terminer, svarende til benyttelsen af de forpagtede arealer i 5 år, samt at de sidste betalinger efter tillæg III fandt sted 1. april og 1. oktober 1979, er indenrigsministeriet mest tilbøjeligt til at anse det kommunekassen reelt påførte tab til 82.088,82 kr. med fradrag af i øjeblikket betalt 12.000 kr. vedrørende høsten 1974), og ligger på m

opgjort i forbindelse med tilsynsrådets behandling af sagen til 44.299,66 kr., svarende alene til perioden 1. april - 31. oktober 1974.

På baggrund af det skitserede hændelsesforløb og sagens omstændigheder er det indenrigsministeriets opfattelse, at revisionsberetningen for 1974-75 og 1975-76 burde have givet økonomiudvalget og byrådet anledning til at lade anstille en nærmere undersøgelse af den måde, hvorpå forpagtningsforholdet kontraktligt var reguleret, og hvorledes kommunens kontraktsmæssige rettigheder var blevet administreret.

Efter indenrigsministeriets opfattelse må det i en situation, hvor det konstateres, eller hvor det gøres gældende fra revisionens side, at kommunekassen har lidt et tab, påhvile byrådet at overveje, i hvilken udstrækning dette tab kan søges dækket ind. Skønner byrådet, at et eventuelt tab ikke vil kunne kræves dækket af en udenforstående 3. part, må det påhvile byrådet at overveje, om der kan gøres ansvar gældende over for de for den tabbringende beslutning eller handling ansvarlige.

Indenrigsministeriet kan tilslutte sig den af tilsynsrådet for Frederiksborg amt i skrivelse af 24. oktober 1979 udtrykte opfattelse, hvorefter det næppe vil være muligt at søge kommunekassens tab inddrevet hos forpagteren.

Efter indenrigsministeriets opfattelse er det tillige tvivlsomt, om kommunekassens tab i den foreliggende situation vil kunne opnås dækket ved et erstatningssøgsmål mod de for beslutningen ansvarlige byrådsmedlemmer. Man har i denne forbindelse lagt vægt på, at borgmesterkontorets notat til brug for økonomiudvalgets møde den 9. september 1976 er således udformet, at det ikke kan udelukkes, at økonomiudvalgsmedlemmerne har fået det fejlagtige indtryk, at der var tale om at afskrive et tilgodehavende, som man ikke med rimelighed kunne kræve betalt af forpagteren, fordi det var opstået ved en utilsigtet kontraktsformulering, eller som man i hvert fald som et led i genforhandling af forpagtningsaftalen og dennes betalingsterminer med rette kunne have givet afkald på.

Indenrigsministeriet har afvejet disse konkrete forhold over for det almindelige krav til kommunalbestyrelser/udvalg samt de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer i øvrigt om at sikre sig, at de sager, hvor i der træffes beslutning, er fyldestgørende oplyst, forinden beslutning træffes. En sags mangelfulde oplysning vil således normalt ikke kunne fritage et kommunalbestyrelsesmedlem for det kommunalretlige ansvar for beslutninger, som de pågældende er med til at træffe.

Hvor beslutninger træffes på kommunalbestyrelsens eller et udvalgs vegne, må det på tilsvarende måde påhvile kommunalbestyrelsen/udvalget samt de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer af føre tilsyn med, hvorledes en bemyndigelse til at handle på kommunalbestyrelsens/udvalgets vegne benyttes, og om iværksættelsen af beslutninger sker i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens eller udvalgets intentioner.

Det må i særlig grad antages at gøre sig gældende i en situation, hvor kommunens revision gør opmærksom på, at der antagelig som følge af manglende tilsyn er opstået ~~tab~~.

Under de foreliggende omstændigheder, herunder især tvivlen om tilstedeværelsen af et erstatningsretligt ansvar, finder indenrigsministeriet ikke, at det vil være rimeligt at fastholde tilsynsrådets pålæg om at gøre de på mødet den 8. september 1976 tilstedeværende økonomiudvalgsmedlemmer personligt økonomisk ansvarlige for konsekvensen af beslutningen på mødet. Der synes herefter heller ikke anledning til at overveje, om byrådet gennem sit manglende tilsyn med, hvorledes kommunens forpagtningsforhold blev administreret, har pådraget sig et økonomisk medansvar for det påførte tab.

Under henvisning til foranstående ophæver indenrigsministeriet herved det ved Frederiksborg amts tilsynsråds skrivelse af 24. oktober 1979 meddelte pålæg til Karlebo byråd om at foranledige, at et beløb på 10 pct. af det forpagteren eftergivne beløb på 44.299,66 kr. bliver indbetalt til kommunekassen af de for beslutningen på økonomiudvalgets møde den 8. september 1976 ansvarlige byrådsmedlemmer."

2) Hvilket herved meddeles under henvisning til tilsynsrådets j.nr. 089-227-1-1-1976.

3) Hvilket herved meddeles under henvisning til folketingets ombudsmands j.nr. 1980-52-42.

//
Henning Rasmussen

- 1) Karlebo byråd
- 2) Tilsynsrådet for Frederiksborg amt
- 3) Folketingets ombudsmand

1-3/
Johan Erichsen

1-3/
Johan Erichsen